tyrinėjimų metu. Po jais buvo smulkesnių akmenų. Visas pilkapio sampilas sudėtas iš stambesnių ar smulkesnių akmenų. Pilkapio viršutinis sluoksnis – juodžemis, kuriame rasta vėlyvos, galbūt XVIII–XIX a. gyvenvietės, paskirų radinių: žiestos keramikos, koklių gabalų. Ši vėlyva gyvenvietė ir kita ūkinė veikla gerokai apardė pilkapių sampilus, kuriuose taip pat rasta apdegusių ir skaldytų akmenų.

Ištirtame pilkapyje buvo 2 akmenų vainikai. Išorinis vainikas krautas iš labai stambių akmenų. Akmenys dėti 2–3 aukštais vienas ant kito ir 2–3 akmenys vienas šalia kito. Antrame akmenų vainike 2–3 akmenys krauti vienas ant kito bei 2–3 akmenys dėti vienas šalia kito. Akmenų vainikų skersmuo – apie 10 m ir apie 5 m. Pilkapio PV dalyje rasti 3 sudegintų žmonių kapai. Deginti kaulai buvo kartu su degėsiais, nedideliuose akmenų vainikėliuose. Kape Nr. 2, virš degintų kaulų, rastas nedidelis puodelis lygiu paviršiumi. Kapai datuojami vėlyvuoju žalvario amžiumi.

Algimantas MERKEVIČIUS

Exploration of Žvainiai barrow cemetery in 1998

In 1998 in Žvainiai barrow cemetery, archaeologists from Vilnius University explored 1 barrow which was inside of 2 stone circles. Their diameter was 10 m and 5 m. The stone circles were made of 2-3 rows and 2-3 layers of stones of different size. In the barrow three cremations dating from the Late Bronze Age were found.

Mykolas MICHELBERTAS

PAALKSNIŲ PILKAPYNO TYRINĖJIMAI 1998 M.

1998 m. VU tęsė Paalksnių pilkapyno (Kelmės r.) tyrinėjimus, pradėtus 1993 m. (žr. *ATL 1992 ir 1993 metais*, V., 1994, p. 107–110; *ATL 1994 ir 1995 metais*, V., 1996, p. 79–82; *ATL 1996 ir 1997 metais*, V., 1998, p. 145–147). Šiame pilkapyne jau buvo ištirta 10 senojo geležies amžiaus pilkapių su griautiniais kapais, B_1 periodo pabaigos – C_{1a} periodo įkapėmis.

1998 m. ištirti dar 3 pilkapiai, esantys Š ir V pilkapyno dalyje (pilkapiai Nr. 3, 14 ir 16 pagal 1993 m. sudarytą numeraciją). Pilkapiai Nr. 14 ir 16 gerokai nukentėję prieš keliolika metų miško tvarkymo metu stumdant

žemes buldozeriu. Buvo išjudinti pilkapius juosę akmenų vainikai, kai kur ant sampilų užstumtas aplinkinės žemės sluoksnis. Pilkapiuose matėsi ir buvusių iškastų duobių liekanos.

Tyrinėtų pilkapių sampilų skersmuo 7,5–8 m, 8 m, 9,5–10 m, aukštis – 0,4–0,65 m. Sampilai supilti iš aplinkinės žemės – smėlio. Savo metu visus pilkapius juosė akmenų vainikai. Geriausiai buvo išlikęs pilkapio Nr. 16 akmenų vainikas. Jis apskritas, sukrautas beveik iš vienodo dydžio akmenų (40×40 cm, 40×48 cm, 47×55 cm, 40×50 cm, 30×60 cm ir pan.). Vainiko skersmuo vidinėje pusėje – 3,6–3,8 m, išorinėje – 4,4–4,7 m. Vainiko PV dalyje išorės link buvo padaryta nedidelė atauga, sukrauta iš mažesnių akmenų. Jų dydis – 20×23 cm, 13×20 cm, 18×23 cm, 8×12 cm ir pan. Ataugos ilgis vidinėje pusėje buvo 1 m, plotis – 0,65 m. Ataugos akmenys sudėti be jokių tarpų. Tokios formos atauga, kyšanti iš pagrindinio akmenų vainiko, Lietuvos senojo geležies amžiaus pilkapynuose aptikta pirmą kartą.

Kai kur pilkapių pagrinde rasta degėsių ir angliukų – apeigų su ugnimi pėdsakai.

Pilkapyje Nr. 3 aptikta griautinio kapo liekanų. Mirusiojo galvūgalyje buvo 2 akmenys, netoli jų rasti keli pažaliavę dantys. Įkapes sudarė žalvarinė prūsų serijos akinė segė. Sprendžiant pagal akmenų padėtį ir segę, mirusysis laidotas galva į ŠV 275° kryptimi. Šiame pilkapyje taip pat aptikti keli atsitiktiniai daiktai – žalvario įvijos, cilindrėliai, geležinių dirbinių fragmentai, rodantys, kad pilkapyje buvo daugiau kapų.

Smulkių dirbinių fragmentų rasta ir pilkapyje Nr. 16. Atrodo, kad dalis sampilų buvo jau anksčiau perkasta, galbūt lobių ieškotojų.

Sprendžiant pagal negausius radinius, 1998 m. tyrinėtus pilkapius reikėtų datuoti B_2 periodu.

Pilkapių sampiluose taip pat rasta geležies šlako gabalų, smulkių lipdytos keramikos šukių. Šie radiniai tikriausiai priklauso ankstesnės gyvenvietės kultūriniam sluoksniui.

1998 m. tyrinėjimai Paalksnių pilkapyne buvo nutraukti. Iš viso 1993–1998 m. Paalksniuose ištirta 13 senojo geležies amžiaus pilkapių su keliolika kapų, gerokai papildžiusių mūsų žinias apie šio Žemaitijos regiono laidoseną I–III a. Paalksnių pilkapiai yra vieni seniausių vakariniame pilkapynų teritorijos pakraštyje. Jie chronologiniu požiūriu yra artimi Vienragių

(Plungės r.) ir Paragaudžio (Šilalės r.) pilkapiams, nors Paalksniuose yra ir vėlesnių kapų. Visi šie pilkapynai priklauso sričiai, kurioje vyko žemaičių gentinio junginio formavimasis.

Paalksniuose palikti netyrinėti dar 8 pilkapiai, esantys pagrindinės pilkapių grupės R ir PR dalyje.

Mykolas MICHELBERTAS

Exploration of Paalksniai barrow cemetery in 1998

In 1998 in Paalksniai barrow cemetery (Kelmė district), Vilnius University explored 3 barrows inside of a stone circle (No 3, 14, 16). The diameter of the barrows was 8-10 m, the height was 0,4-0,65 m. In barrow No 3 an inhumation was discovered, where a brass Prussian brooch was found. Fragments of small articles were found in barrow 16. During the exploration of 1993-1998, 13 barrows were explored where inhumations of the end of the period B_1 and period C_1 were found.

Vidas SEMĖNAS

SUDATOS I PILKAPIŲ GRUPĖS TYRINĖJIMAI

Sudatos I pilkapių grupė yra Švenčionių r., Švenčionėlių sen., apie 1,2 km į V–ŠV nuo Sudatos ežero, V geležinkelio linijų Vilnius–Daugpilis pusėje. Pilkapyne yra 54 pilkapių sampilai.

1998 ir 1999 m. Nalšios muziejus ištyrė 3 apardytus pilkapius, esančius ant pirmos geležinkelio priešgaisrinės arimo linijos.

Pilkapis Nr. 32 (ištirtas 1998 m.) buvo 9–9,5 m skersmens, 1,1–1,3 m aukščio. Sampilo ŠV dalis nuarta. Pilkapio Nr. 32 sampilas buvo apjuostas 2 grioviais ir 2 duobėmis. Grioviai juosė pilkapį iš ŠV ir ŠR pusių, buvo nuo 4,8 m (Nr. 1) iki 16 m (Nr. 2) ilgio, 1,3–1,6 m pločio, 0,7–1,2 m gylio. Be griovių, pilkapio sampilą juosė ir 2 duobės: 1,6×1,25×0,52 m ir 1×1,4×0,46 m dydžių. Kapų nerasta. Deginti kauliukai buvo paskleisti po visą sampilą virš pagrindo – išdeginto buvusio žemės paviršiaus. Atsitiktinis radinys – peiliukas rastas griovyje Nr. 2. Pilkapis datuojamas X–XII a.

Pilkapis Nr. 29 (ištirtas 1999 m.) buvo apie 12 m skersmens, 0,5–0,7 m aukščio, suploto pusrutulio formos, apardytas. Ariant išversta 10 vainiko